

Allerede dette forhold indebærer uvægerligt, at der ikke generelt kan stilles krav om en lige så upartisk og neutral holdning af forvaltningsmyndighederne som af domstolene. Det nævnte forhold har i øvrigt også medført, at der inden for forvaltningen jævnligt kan forekomme former for interessekonflikter, som typisk slet ikke er aktuelle inden for retsplejen. Hertil kommer, at det inden for forvaltningen – i modsætning til hvad der gælder for domstolenes vedkommende – efter omstændighederne ligefrem kan være umuligt eller dog forbundet med betydelig vanskelighed eller betænkelighed i givet fald at sætte en stedfortræder i den inhabiles sted.

Heroverfor står, at domstolene under udøvelsen af deres kontrol med forvaltningens virksomhed i medfør af grundlovens § 63 blandt andet også foretager en efterprøvelse af, om en anfægtet forvaltningsafgørelse er motiveret af hensyn, som i den foreliggende sammenhæng må karakteriseres som uvedkommende. Dette forhold gør det forsvarligt i et vist omfang at tillade en lempelse af inhabilitetskravene, herunder blandt andet i de tilfælde, hvor indkaldelse af en stedfortræder eller anden substitution giver anledning til særlige problemer.

Bestemmelserne i lovforslagets kapitel 2 er udarbejdet med udgangspunkt i retsplejelovens bestemmelser og i øvrigt på grundlag af det materiale, der blev tilvejebragt i forbindelse med den ovenfor omtalte undersøgelse af eksisterende udtrykkelige forskrifter om inhabilitet, samt af den foreliggende praksis. I overvejelserne er også indgået de tilsvarende bestemmelser i den norske og den svenske forvaltningslov.

Lovforslagets bestemmelser om inhabilitet vedrører alene spørgsmålet om, under hvilke omstændigheder den, der virker inden for den offentlige forvaltning, som følge af en foreliggende interessekollision skal undlade at medvirke ved den pågældende myndigheds behandling af en bestemt, allerede foreliggende sag.

Lovgivningen indeholder i et vist omfang bestemmelser, der tilsigter at sikre, at der kun undtagesvis opstår situationer, hvor dette spørgsmål bliver aktuelt. Loven om kommunernes styrelse indeholder således i § 29, stk. 2 og 3, nærmere regler om, i hvilket omfang kommunalbestyrelsesmedlemmer, der tillige står i et ansættelsesforhold til den pågældende kommunalbestyrelse, kan indvælges i økonomiudvalget og de stående udvalg. Endvidere følger det af tjenstemandslovens § 17, at en tjenstemand kun kan have beskæftigelse ved siden af sin tjenstemandsstilling, for så vidt og i det omfang det er foreneligt blandt andet med den

samvittighedsfulde udøvelse af de til tjenstemandsstillingen knyttede pligter.

Denne beslægtede problemstilling er ikke yderligere reguleret i det foreliggende lovforslag, men bestemmelserne heri indeholder en forudsætning om, at man ved udnævnelse eller beskikkelse af personer til at beklæde stillinger eller hverv inden for den offentlige forvaltning tilstræber at undgå at udpege nogen, for hvis vedkommende det på forhånd må forudses, at der jævnlig vil opstå tilfælde af inhabilitet som omhandlet i disse bestemmelser.

Det foreliggende lovforslag regulerer endvidere spørgsmålet om *personlig* inhabilitet, dvs. tilfælde hvor en enkelt eller enkelte medarbejdere eller medlemmer af kollegiale organer er inhabile i modsætning til tilfælde, hvor myndigheden som sådan kan befinde sig i en interessekollision, f.eks. hvis der indgives ansøgning til et amt om fri proces til gennemførelse af retssag mod amtet selv. Den sidstnævnte problemstilling egner sig efter justitsministeriets opfattelse ikke til en almindelig lovmæssig regulering inden for rammerne af det foreliggende forslag.

Den uklarhed, der bl.a. som følge af den spredte og uensartede regulering i dag består med hensyn til spørgsmålet om inhabilitet for personer, der virker i den offentlige forvaltning, må i væsentlig grad antages at blive afhjulpet ved, at der i videst muligt omfang kommer til at gælde de samme bestemmelser inden for alle dele af den offentlige forvaltning. Hermed vil det også blive muligt for den enkelte forvaltningsmyndighed at drage nytte af oplysninger om praksis på andre forvaltningsområder i forbindelse med løsningen af konkrete tvivlsspørgsmål.

Efter justitsministeriets opfattelse kan det dog ikke ganske udelukkes, at der undtagesvis på helt særlige forvaltningsområder fortsat vil være behov for, at der gælder bestemmelser, der medfører inhabilitet i videre omfang end efter forvaltningslovens regler herom. En sådan fravigelse fra forvaltningsloven må ud fra lovtekniske synspunkter i så fald fastsættes udtrykkelig i den lov, der i øvrigt regulerer det pågældende område. For at opnå formålet med en generel regulering i forvaltningsloven af dette område er det imidlertid efter justitsministeriets opfattelse af afgørende betydning, at fravigelserne bliver så få som mulige, og at det derfor meget nøje overvejes i hvert enkelt tilfælde, om der er et afgørende behov for at fastsætte strengere krav med hensyn til inhabilitet end de, der følger af forvaltningslovens regler.